

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

Курсова робота
на тему: Культурні відмінності невербальної комунікації

студентки групи МЛа 09-21
факультету германської філології і перекладу
денної форми здобуття освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша англійська
освітньо-професійної програми Англійська мова і
література, друга іноземна мова, переклад
Котирло Вікторії Валеріївни

Науковий керівник:
доцент кафедри германської і
фіно-угорської філології
Черненко О.В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ 2024

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugrian Philology

Term Paper

Cultural Differences of non-verbal communication

KOTYRLO VIKTORIIA

Group LLe 09-21

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof.

Chernenko O.V.

Kyiv 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ .	6
1.1. Поняття комунікації.....	6
1.2. Методи вивчення комунікації.....	6
1.3. Структура комунікації як процесу	7
1.4 Типи комунікації. Невербальна комунікація	8
Висновки до Розділу 1.....	9
РОЗДІЛ 2. КУЛЬТУРНІ ВІДМІННОСТІ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	10
2.1. Невербальна комунікація та її функції	10
2.2. Вплив культурних різниць на невербальну комунікацію	11
2.3. Культурні відмінності у виразі обличчя та міміці.....	12
2.2. Культурні відмінності у жестах та рухах тіла: кінесика.....	13
2.3. Культурні відмінності у просторовому аспекті: проксемика.....	14
2.4. Культурні відмінності у використанні окулярних знаків: окулесика	14
2.5. Культурні відмінності у тактильній комунікації: хаптика	15
Висновки до розділу 2.....	17
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	18
РЕЗЮМЕ.....	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	20

ВСТУП

Актуальність дослідження. Зі зростанням глобалізації та інтернаціоналізації бізнесу, освіти та міжнародного спілкування, люди з різних культур стикаються один з одним все частіше. Тому, це дослідження може бути використано задля покращення особистих спостережень, які стосуються невербального спілкування. Ця робота посилається на нові дослідження, які у ході виконання розширили знання про комунікацію. Ось чому дане дослідження є актуальним.

Об'єктом дослідження курсової роботи є культурні відмінності невербальної комунікації.

Предметом дослідження є особливості культурних відмінностей невербальної комунікації.

Метою дослідження курсової роботи є встановлення відмінностей у культурах світу, які виникають у контексті невербальної комунікації та детальних їх аналіз.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- Розглянути теоретичні засади комунікації
- Проаналізувати культурні відмінності у невербальній комунікації
- Визначити роль спілкування у сфері інтернаціональних цінностей, норм та розумінь.

Теоретична цінність дослідження полягає у можливості подальшого використання матеріалу для інших досліджень даної теми.

Практична цінність полягає в тому, що її матеріали та висновки можуть бути застосовані в практиці.

Структура курсової роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, резюме та списку використаних джерел. Вступ пояснює основну думку курсової роботи.

Розділ 1 присвячений теоретичній базі комунікації.

У **Розділі 2** ми досліджуємо культурні відмінності у невербальній комунікації.

У **Загальних висновках** ми підсумовуємо результати нашого дослідження та Резюме містить заключні думки і завершує курсову роботу. У списку використаної літератури вказані всі джерела, які були використані для наукового розбору даної теми.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ

1.1. Поняття комунікації

Життєдіяльність кожної людини забезпечується обміном і передачею інформації від одної особи до іншої протягом всього її життя. Запорукою цих процесів є існування процесу комунікації. Важко уявити сучасне існування людства без використання тих чи інших способів, які уможливають контакт людей один з одним. Комунікація формується на рівні спілкування. Спілкування, як зазначають О.В.Скрипченко, Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін.[3] вона має такі функції: регулювання спільної діяльності, пізнання, формування свідомості людини, самовизначення індивіда

Як зазначає Бацевич (2004): “Комунікація (від лат. communico – спілкуючись із кимось) – смисловий та ідеально змістовний аспект соціальної взаємодії; обмін інформацією в різноманітних процесах спілкування.”[1] Виходячи з даного визначення, можна зрозуміти, що комунікація являє собою процес спілкування, в якому здійснюється обмін інформацією, думками, емоціями, що допомагає утворити зв’язки між особистостями у соціальних колах.

1.2. Методи вивчення комунікації

Для того аби розуміти сенс та функціонування будь якого явища, його потрібно дослідити. Для вивчення комунікації використовують певні методи, О. В. Яшенкова [10] розглядає загальнонаукові та спеціально-наукові методи. Розгляньмо загальнонаукові методи:

- **Системний підхід** – за допомогою нього розкривають комунікації, їх зв’язки з оточенням та як він впливає на характер комунікативного процесу і як він безпосередньо утворюється
- **Аналіз** – полягає у розділенні комунікативного акту на частини
- **Індукція** – цей метод передбачає собою узагальнення на основі зібраного матеріалу під час вивчення комунікації

- **Дедукція** – цей прийом дослідження виводить логічний істинний висновок від спостережень, які не спостерігаються буквально, а підтримуються вже на основі логічних висновків
- **Гіпотетико- дедуктивний метод** – спосіб, при якому розбирають зібрані теорії та гіпотези і обирають найправдоподібніші та ті, які призводять до логічно-правильного висновку
- **Описовий метод** – найпоширеніший спосіб, при якому розрізняють послідовності комунікації, її складові, та виділяють їх особливості у вигляді детального пояснення
- **Компаративний, або порівняльно-історичний метод** – сукупність прийомів, метою яких є порівняння змін об'єктів комунікації, що допомагає виокремити її розвиток протягом еволюції у суспільстві
- **Контрастивний(зіставний) метод** – метод полягає у зіставленні різних об'єктів комунікації, її ознаки та різниця у функціонуванні.
- **Моделювання** – вивчення конкретного об'єкта за допомогою моделей, створених для виявлення важливих властивостей комунікацій(прикладом моделей можуть бути тексти, графічні моделі, інформація і т.д.)
- **Спостереження** – передбачає систематичне спостереження за комунікаційними явищами у реальних ситуаціях, як допомагають визначити основи вербальної та невербальної комунікації.

1.3. Структура комунікації як процесу

У комунікативному процесі слід виділити такі етапи, які являють собою структуру самого процесу. Головними компонентами є відправник, повідомлення, канал та одержувач.[12]Ці елементи є ключовими і виконують безпосередньо алгоритм спілкування. Розглянемо безпосередньо сам алгоритм:

- *Зародження ідеї* – цей початковий процес характеризується вибором відправником того задуму, ідеї або тієї інформації, яку безпосередньо він хоче донести до одержувача
- *Кодування і вибір каналу* – на цьому етапі відправник формує своє повідомлення (інформацію, яку хоче донести відправник) та обирає спосіб того, як він хоче донести обрану інформацію (вербально або не вербально, текстом або усно і т.д.)
- *Передача* – безпосередній етап відтворення інформації та донесення її до отримувача
- *Декодування* – процес розуміння інформації відправленої до отримувача та опрацювання її значення самим отримувачем.
- *Зворотній зв'язок* – етап передачі відповіді від отримувача на повідомлення відправника. Така дія може виражатись багатьма способами серед яких є емоційна відповідь, показ міміки, жестів, усна або текстова відповідь і т.д.

1.4 Типи комунікації. Невербальна комунікація

Вербальна комунікація це тип спілкування, під час якого відправник використовує слова, усні чи письмові, для передачі повідомлення одержувачу. Така форма комунікації вважається найефективнішою через те що призводить до швидкого обміну інформацією та зворотного зв'язку.

Невербальна комунікація базується на розумінні сторін комунікації, оскільки передача повідомлень від відправника до одержувача відбувається за допомогою просторових чинників, а не слів (жестів, виразу обличчя, мова тіла і т.д.).

Висновки до Розділу 1

Отже, комунікація виступає ключовим механізмом передачі інформації, думок та емоцій між індивідами. Методи вивчення комунікації розглядаються як ключовий аспект для розуміння цього явища в сучасному світі. Загальнонаукові та спеціально-наукові підходи використовуються для розкриття різних аспектів комунікації та її впливу на суспільство.

Під час дослідження було встановлено алгоритм комунікації, який включає в себе такі етапи, як зародження ідеї, кодування і вибір каналу, передача, декодування та зворотній зв'язок. Кожен з цих етапів важливий для успішного спілкування та для реалізації повного та взаємо зрозумілого акту комунікації. Серед типів комунікації було виділено два основні типи комунікацій: вербальна та невербальна. У розділі було розглянуто визначення вербальної та невербальної комунікації, їх функції та їх відмінності, які полягають у тому як застосовується безпосереднє спілкування і якими способами воно реалізується у контексті як окремо вербальної, так невербальної комунікацій.

РОЗДІЛ 2. КУЛЬТУРНІ ВІДМІННОСТІ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

2.1. Невербальна комунікація та її функції

“Невербальна комунікація – це обмін інформацією за допомогою невербальних засобів і кодів: зовнішність та її вираз, міміка, погляди, жести, рухи тіла, звуковий вираз мовлення, довкілля, матеріальні об’єкти, що мають символічні значення, і т. д. Специфіка невербальної комунікації полягає в тому, що вона здійснюється за допомогою всіх органів чуття, кожен з яких утворює свій канал комунікації.”(Я.С. Гнатюк, 2019)[7]

Зазвичай виділяють наступні функції невербальної комунікації [13]:

1. Акцентування – функція яка визначає підкреслення вербального повідомлення. Прикладом цього може бути гучний стукіт по столу долонею, підкреслюючи агресивність або розлюченість.
2. Протиріччя – вказування одної ознаки, але протилежні до цієї ознаки, які розкриваються за допомогою невербальної комунікації. Наприклад, коли людину запитують як в неї справи, вона може відповісти позитивною відповіддю, але, емоційно, не забарвлює свою відповідь
3. Заміщення визначає заміну або використання невербального повідомлення без використання вербального. Так, піднятий догори великий палець руки ідентифікуватиме згоду або позитивну відповідь, на яку не потрібна буде вербальна реакція.
4. Доповнення являє собою доповнення того, що було донесено вербально, доповнюється не вербально. Прикладом може бути коли людина каже “мені спекотно” і при цьому махає долонями біля обличчя, ніби охолоджуючи себе
5. Регулювання виконує функцію контролю комунікативного потоку за допомогою прийомів невербальної комунікації. Наприклад,

почувши якусь незрозумілу інформацію, людина може підняти брови догори, що може стати ідентифікатором для відправника бути більш точним у поясненні.

2.2. Вплив культурних різниць на невербальну комунікацію

Невербальна комунікація займає важливе місце у процесі взаємодії індивідів один між одним, особливо під час міжкультурного пізнання. Для того аби віднайти спосіб як увійти в контакт з людиною, яка має протилежний світогляд у сфері культури, потрібно розуміти не лише вербальні аспекти спілкування, а й невербальні, задля того аби комунікативний акт був забарвленим та цікавим для учасників цього акту, а головне аби у процесі структури акту не утворювалось так званого шуму, який спотворює взаємодію у комунікації та погіршує зворотній зв'язок між об'єктами спілкування.

Варіативність способів невербальної комунікації може бути фактором, який ускладнює розуміння та виконання комунікативного акту. Деякі з них можуть бути інтерпретовані некоректно, що доводить до непорозумінь та конфліктів один між одним, особливо через те що кожна культура вирізняє свої унікальні та різнопланові реалізації невербальної комунікації. Багато цікавих прикладів міжкультурних різниць приводить І.М. Байбакова. Взявши до уваги приклад планування будинків у США та Азії можна зрозуміти різницю в тому, яка дистанція є комфортною для кожної культури, і як вибудовуються особистісні кордони між людьми у соціальному контакті. І.М. Байбакова підкреслює такі особливості та різниці тактильності та контакту між різними країнами: “Американців вважають частиною неконтактної культури, незважаючи на усі поцілунки і плескання по плечах. Люди інших культур, особливо іспанці, часто вважають американців дуже холодними особами. З іншого боку, японці, яким не подобається манера цілуватися на людях і торкатися руками партнерів, вважають представників Північної Америки занадто демонстративними.”[6]

2.3. Культурні відмінності у виразі обличчя та міміці

Людина, як організм здатний до вищих вмінь, які не підвладні іншим живим істотам на планеті Земля використовує і найпростіші способи виразу емоцій, якою є міміка та вирази обличчя. У книзі “Мова міміки, поглядів, жестів”, автор Рибалка С.В. трактує, що: “До міміки належать усі зміни, які можна спостерігати на обличчі людини.”[8] На прикладі відео-кліпу на пісню “Chandelier” співачки Sia, можна побачити як міміка може посилити наміри та емоції, що передаються за допомогою танцю у кліпі. Танцюристи окрім танцювальних рухів використовують експресивну міміку яка змінюється протягом ролику у різні емоції, такі як наприклад, здивування, сум, співчуття, безмежна радість, переживання, і т.д.[18]

Ці фундаментальні знання дають людям можливість більше розуміти різниці між культурними особливостями виразів обличчя в рідній культурі у порівнянні з іншими. Як приклад, у своїй роботі, О.Ю. Юр’єва розглядає різницю між американською та російською культурою, в яких показується різниця сприйняття посмішки: “ посмішка у американців далеко не завжди виражає дійсний стан людини, а лише показує його увагу та доброзичливість до співрозмовника; в той же час німцям нехарактерна надмірна усмішливість американців – усмішка є правилом ввічливості, що підкреслює доброзичливість і відсутність агресивності. Звідси, росіяни, культура яких взагалі не передбачає проявів безпричинної посмішки, часто сприймаються іноземцями як похмурі і непривітні. В російській культурі зовсім інше значення посмішки, прямо протилежне європейському і особливо американському, оскільки це зазвичай природня реакція російської людини на якісь позитивні події в її житті. Людина, що посміхається без очевидної мотивації, сприймається оточуючими як несерйозна, або наділена розумовими вадами.”[11]

2.2. Культурні відмінності у жестах та рухах тіла: кінесика

Невербальна комунікація, яка включає в себе жести, міміку, мову тіла та інші візуальні сигнали, є важливою частиною людської взаємодії. Ці сигнали можуть багато чого розповісти про те, що людина відчуває, про що вона думає та чого хоче. Серед інших видів невербальної комунікації один з найвпливовіших є жести та рухи тіла. Науку, яка вивчає поведінкові особливості цих рухів називають кінесикою. Чистяков Н.М. дає таке визначення: “Кінесика (др.-грец. κίνησις - рух) — сукупність рухів тіла (жестів, міміки, поглядів і поз), що застосовуються в процесі людської взаємодії (за винятком рухів мовного апарату).” [4]

Розглянемо певні випадки різниць міжкультурних різниць: Жестові рухи пальцями, долонями та руками можуть вирізняти серед різних народів світу. Так от наприклад, в багатьох країнах світу піднятий догори великий палець руки означає позитивне підтвердження чогось, ознаку перемоги або успіху. В той час як в таких країнах як Іран, цей жест може бути образливим: “якщо ви піднімаєте великий палець вгору в Ірані, це означає непристойну та образливу зневагу, що означає «сядь на це». Це схоже на підняття середнього пальця вгору.” [15]

Жест вказування на щось в багатьох країнах супроводжується використанням вказівного пальця руки або направлення долоні в сторону вказаного предмету або об’єкту. Але в деяких країнах спосіб вказування вирізняється поміж інших. Як приклад, у статті BBC: “У деяких регіонах Америки, Африки, Південно-Східної Азії, Австралії та Океанії привертають увагу до чогось не пальцем, а головою, носом або губами.” [5]: Такий спосіб розвинувся внаслідок того, що данні країни були заселені племенами та кочовими народами, які використовували такі жести аби бути менш помітними під час полювання або в місцях небезпеки.

2.3. Культурні відмінності у просторовому аспекті: проксеміка

Проксеміка - це наука про використання простору та відстані між людьми як засобу комунікації. Цей термін був вперше введений антропологом Едвардом Т. Холлом у 1960-х роках. Він досліджує, як люди сприймають та використовують простір навколо себе для вираження своїх відносин, статусу, комфорту та інших соціальних аспектів.

Просторовий аспект полягає у тому як індивіди комунікації проявляють ту чи іншу емоцію, повідомлення, натяки і т.д. за допомогою дистанції між об'єктами комунікації або її відсутність. За статистикою наданою статтею “Proxemics Is Also a Cultural Preference” [17] «очікувана відстань для соціальної зони є вдвічі більшою у Сполучених Штатах (приблизно 4 фути – 1,2 м–) порівняно з деякими частинами Європи (приблизно 2 фути – 0,6 м–). Природньо, американець зробить крок назад, щоб створити комфортну дистанцію з європейцем, який, у свою чергу, зробить крок вперед, щоб знову скоротити простір.» Так можна проглянути крізь відмінності в культурі Європи та Америки. Часто зазначають достатньо сильну різницю у культурних цінностях, поняттях та нормах між цими двома частинами земної кулі. Але така різниця може бути диференційоватись навіть на території Сполучених Штатів.

2.4. Культурні відмінності у використанні окулярних знаків: окулесика

Людина має набір базових сенсорних відчуттів таких як нюх, слух, зір, дотик та смак. Очі займають важливе місце у функціональному базисі кожної людини. У невербальній комунікації рух очей займає більш важливе місце, аніж сам процес бачення. Саме це розглядає наука під назвою окулесика. Таке визначення дає Жанет. М. Беннет: “Окулесика — це дослідження поведінки невербальної комунікації за участю очей. Очі є інструментом не тільки для надсилання комунікаційних повідомлень, але й для їх отримання.” [20] Як приклад, інтернетом шириться так званий “метод трикутника”. Він полягає в

особливій техніці погляду, коли спочатку людина фокусується на одному оці співрозмовника, далі відводить погляд вниз, фокусуючись на роті, а потім знову піднімаючи погляд, але вже фокусуючись на іншому оці. Вважають, що такий спосіб може допомогти привабити та справити позитивне враження на співрозмовника, часто в контексті фліртування, так от на прикладі інтерв'ю Дженей Айко, в якому вона залишила журналіста майже невимовним після її сильного погляду.[16]

У міжкультурному контексті окулесика займає важливе місце, так як очі можуть передавати широкий спектр емоцій, намірів та соціальних сигналів, проте спосіб їхнього використання та інтерпретація може суттєво відрізнятись в різних культурах: “Америці та Латинській Америці не дивитися іншій людині в очі є ознакою неповаги, і це може навіть виглядати підозріло. У багатьох азійських культурах уникання зорового контакту вважається проявом поваги, а тривалий зоровий контакт вважається образливим. У багатьох східних культурах жінкам не рекомендується дивитися чоловікам в очі, оскільки це свідчить про владу чи сексуальний інтерес.” [14]

Автори книги “The 7 Keys to Communicating in Japan” проводять аналіз японської культури та її зв'язок і вплив на комунікацію, “В Японії люди опускають очі, щоб висловити повагу. У Сполучених Штатах і Канаді люди підтримують зоровий контакт, щоб висловити повагу. Коли жителі Північної Америки опускають очі, вони не виявляють поваги, а опускають очі, це свідчить про одне з кількох невербальних повідомлень, але жодне з цих повідомлень не є повагою.”[19]

2.5. Культурні відмінності у тактильній комунікації: хаптика

Хаптика - це підвид невербальної комунікації, що вивчає взаємодію за допомогою дотику. Це включає в себе сприйняття та використання тактильних сигналів для вираження емоцій, намірів та соціальних відносин. Хаптика може включати в себе дотик рук, обійми, поштовхи, дотик до об'єктів тощо.

Новак В.Р.[17] у своїй роботі зазначає, що такі культури як італійська, арабська, турецька та різноманітні латиноамериканські культури більш притаманні то щедрої тактильності. У більшості слов'янських культур дотик це активне вторгнення в особистий простір іншої людини тому він має бути дією обережною та ненав'язливою. Цитуючи роботу Л. М. Корневої: “в арабських країнах чоловіки часто, перш ніж привітатися, накривають руку одягом. Тут при зустрічі обнімаються, злегка торкаючись щоками та поплескуючи один одного по спині та плечах. У Японії прийнято, вітаючись, вклонятися, а в ряді країн неодмінним елементом привітання є обійми та поцілунок. Під час бесіди тактильні контакти активно використовують представники південних народів, хоча більшість культур накладає обмеження на дотики. Так, в Англії співбесідники рідко торкаються один одного: один спостерігач підрахував, що пара за ресторанним столиком протягом години здійснює в Парижі в середньому 110 взаємних дотиків, в Америці – близько восьми, а в Лондоні – жодного”[9]

Висновки до розділу 2

Провівши аналіз міжкультурних відмінностей у сфері невербальної комунікації, можемо зробити висновок, що різновиди невербального спілкування містять в собі культурні цінності та норми певних народів, які урізноманітнюють комунікативний акт. Дослідивши ці відмінності, вдалось розпізнати та усвідомити ефективність невербальної комунікації, що корелює спілкування не тільки поза межами однієї культури, але і покращує особистісні якості невербального мовлення.

Під час дослідження видів невербальної комунікації таких як міміка(вирази обличчя), кінесика (рухи та мова тіла), проксемика(комунікація у просторі), окулесика(рухи та погляди очима) та хаптика(тактильність), вдалось розглянути в деталях особливості кожного з типів, їх особливості та методи застосування. На прикладах з літератури та медіа репрезентовано використання різних методик, які відносяться до різновидів невербальної комунікації. Це дослідження дало змогу усвідомити різноманітності культурних норм і вміння адаптувати комунікативну поведінку до відповідного культурного контексту, який, за результатами дослідження.

Висновок полягає в тому, що культурні відмінності становлять суттєвий чинник у сприйнятті невербальної комунікації. Різні культури можуть мати різні норми щодо виразності, просторових відносин, звичаїв та традицій, що впливає на способи сприйняття та використання невербальних засобів комунікації.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У ході роботи над курсовою роботою було досліджено та опрацьовано теоретичні та практичні особливості комунікації, в особливості міжкультурної невербальної комунікації. За цим дослідженням можемо дійти таких висновків:

- Розглянуто теоретичні засади комунікації, її типи та структурний зміст та функціонування.
- Проаналізовано культурні особливості країн світу, з метою розуміння аспектів, які впливають на невербальну комунікацію.
- Визначено роль спілкування у сфері інтернаціональних цінностей, норм та розумінь.
- Досліджено і опрацьовано матеріал, який у ході дослідження було застосовано на практиці, у аналізі культурних відмінностей у невербальній комунікації.

У курсовій роботі розглянуто широкий спектр аспектів, пов'язаних з впливом культурних факторів на невербальну комунікацію. Дослідження включало аналіз різноманітних форм невербальної комунікації, таких як міміка, жести, пози, відстань між співрозмовниками тощо, і як ці форми варіюються в різних культурних контекстах.

Під час дослідження було виявлено, що культурні відмінності мають значний вплив на сприйняття та розуміння невербальних сигналів. Наприклад, один і той самий жест або міміка можуть мати різне тлумачення в різних культурах. Також було відзначено, що різні культури можуть мати відмінні стандарти щодо відстані між співрозмовниками під час спілкування, що впливає на зручність та ефективність комунікації, задля досягнення якої, необхідно бути чутливим до культурних контекстів, розуміти їхні особливості та враховувати їх у процесі спілкування.

РЕЗЮМЕ

Курсову роботу присвячено дослідженню культурних відмінностей у невербальній комунікації. У науковій роботі сформульовано теоретичні засади дослідження, узагальнено визначення комунікації, досліджено універсальність виразів у невербальній комунікації і їх репрезентація у культурних відмінностях. Це дослідження відкриває шлях до покращення міжкультурного спілкування, сприяючи розумінню та поваги до різноманітності культурного досвіду.

На основі проведеного аналізу встановлено особливості вираження засобів невербального спілкування у різних культурах світу, приведено приклади як вони застосовуються у комунікативному акті і розкрито який вплив вони мають серед різноманітних народів світу.

Розділ 1 досліджує теоретичні поняття та розуміння комунікації, її структуру та типи.

Розділ 2 розкриває на практиці культурні різниці у невербальній комунікації на прикладах та використаних літературних дослідженнях.

Ключові слова: комунікація, невербальна комунікація, культурні відмінності, вербальна комунікація, комунікативний акт, спілкування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник/Ф. С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. с.28 https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_123.pdf
2. Важливість дотику як невербального компонента в акті комунікації/ Новак Р.М. <https://cyberleninka.ru/article/n/vazhlivist-dotiku-yak-neverbalnogo-komponenta-v-akti-komunikatsiyi/viewer>
3. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. — К.: Либідь, 2005., стр 394-396 <https://djvu.online/file/eko3quldU2lM1>
4. Занимательная кинесика, Или тайны жестов, поз, мимики, знаков и символов на теле Монография/Н.М. Чистяков – М.:Прометей, 2022 - 480 с., с. 14 <https://magicbook.com.ua/uk/product-57093.html>
5. Звідки походять деякі жести й чи означають вони те саме в різних культурах/Вільям Парк, *BBC Future* <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-58357458>
6. ЗНАЧЕННЯ НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯУ КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ КУЛЬТУР, Байбакова І.М., Національний університет “Львівська політехніка”/ 2007 https://vlp.com.ua/files/15_36.pdf
7. Комунікативний потенціал культурної предикації / Я. С. Гнатюк. – Івано-Франківськ: Вид-во «Лілея-НВ», 2019. – 304 с., с.21
8. Мова мімки, поглядів, жестів./Рибалка С.В. – Донецьк: ТОВ ВКФ “БАО”, 2006. – с.224 , с.7-8 https://shron1.chtyvo.org.ua/Rybalka_Svitlana/Mova_mimiky_pohliadiv_zhestiv.pdf?PHPSESSID=sssu6f4q1jdav4f18ncrl5t2e5
9. Невербальні засоби в міжкультурній комунікації/ Л. М. Корнева <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/74032/26-Korneva.pdf?sequence=1>

10. Основи теорії мовної комунікації: *навч. посіб.* / О. В. Яшенкова. К.: ВЦ «Академія», 2010. 312 с.29 (Серія «Альма-матер»)
<http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk756619.pdf>
11. Особливості невербальної передачі інформації в процесі міжкультурної комунікації / О. Ю. Юр'єва // *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]*. Сер. : Філологічна. - 2009. - Вип. 11. - С. 95-102. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2009_11_18.
12. *Структура комунікативного процесу*
https://studies.in.ua/sociology_seminar/2499-struktura-komunkativnogo-procesu.html
13. *Характеристики невербальної комунікації. Функції невербальної комунікації*
https://stud.com.ua/60905/psihologiya/harakteristiki_neverbalnoyi_komunikatsiyi#636
14. Cultural Differences of Nonverbal Communication Components And Its Importance in Business <https://www.linkedin.com/pulse/cultural-differences-nonverbal-communication-its-business-karata%C5%9F>
15. Hand Gestures You Should Never Use Abroad
<https://www.thomascook.in/blog/offbeat/hand-gestures-you-should-never-use-abroad/>
16. Jhene Aiko: The 2015 GRAMMYs Red Carpet/ Billboard, (time mark: 0:46)
<https://youtu.be/QDB3Aun4wRY?si=KIoDq8h8jitQqkK1&t=45>
17. Proxemics Is Also a Cultural Preference/ The Cultural Nomad, Oct 27, 2021
<https://www.qs2point.com/post/proxemics>
18. Sia - Chandelier (Official Video)
<https://www.youtube.com/watch?v=2vjPBrBU-TM>
19. The 7 Keys to Communicating in Japan/ Haru Yamada, Orlando R. Kelm, David A. Victor, / *Georgetown University Press*, 2017 – p. 256, p.163

https://www.google.com.ua/books/edition/The_7_Keys_to_Communicating_in_Japan/KmkwDwAAQBAJ?hl=uk&gbpv=0

20. The SAGE Encyclopedia of Intercultural Competence/edited by Janet M. Bennett, 2015 p.1024

https://www.google.com.ua/books/edition/The_SAGE_Encyclopedia_of_Intercultural_C/hXxZDwAAQBAJ?hl=uk&gbpv=0